

LA XINA, LA NOVA POTÈNCIA

Antoni Segura i Mas, president del CIDOB

L'exhibició de poder militar i polític que va presidir els actes del centenari de la fundació del Partit Comunista Xinès a la plaça de Tiananmen de Beijing és el reflex de l'evolució de la segona potència econòmica (si no la primera) i militar del món sota el lideratge de Xi Jinping. El creixement econòmic, basat en les exportacions i en la iniciativa del Cinturó i la Ruta de la Seda, que incorpora a l'esfera d'influència econòmica xinesa molts països asiàtics, africans i llatinoamericans (sobretot si tenen hidrocarburs) sense qüestionar les seves polítiques internes, i que ha reforçat amb el subministrament de les vacunes xineses contra la Covid-19, i l'orgull nacionalista xinès (han), són els pilars del poder de Xi Jinping.

684

JUNY
2021

Una versió d'aquest article es va publicar prèviament a *La República*

El 23 de juliol del 1921, 13 militants comunistes van fundar el Partit Comunista Xinès (PCX), només feia nou anys que s'havia abolit la dinastia Qing (1664- 1912), i proclamat la República. Tanmateix, el poder del president i del Kuomintang (KMT, Partit Nacionalista) era sols nominal i no arribava més enllà de Beijing, ja que el país es trobava sotmès a les ingerències de les potències estrangeres (el Regne Unit, Alemanya, Rússia, França i el Japó) i al poder dels senyors de la guerra, fins que, entre els anys 1926 i 1927, Chiang Kai-shek aconsegueix doblegar militarment les regions septentrionals i imposar el poder de la república. Al mateix temps, però, trenca l'aliança –restaurada durant l'ocupació japonesa del 1937-45– que mantenia amb el PCX donant inici a la guerra civil (1927-1950) que possibilita l'ascens polític de Mao Zedong en liderar la Llarga Marxa (octubre del 1934-octubre del 1935) de l'Exèrcit Roig, per tal de fugir de les escames de l'exèrcit republicà. La victòria comunista en la guerra civil suposa la consolidació de Mao com a nou dirigent del país, la instauració d'un règim comunista, inicialment aliat de l'URSS fins a la ruptura xino-soviètica de principis de la dècada dels seixanta del segle passat per discrepàncies en la concepció del comunisme i la desestabilització, la proclamació de la República Popular de la Xina (RPX) i el confinament del KMT a Taiwan. L'illa serà la Xina reconeguda per l'ONU fins al 1971, quan la representació i el seient permanent en el Consell de Seguretat són transferits a la RPX en el context de l'aproximació entre Mao i Nixon.

Des de l'arribada al poder, els objectius del PCX no han estat tant la revolució proletària (el 1949 els obrers eren menys de l'1% de la població, i el 1995, entorn del 8% i un 10% dels membres del partit) i la instauració del socialisme, com la construcció d'un estat fort capaç d'enfrontar-se a les pretensions imperialistes de les potències occidentals (la Segona Guerra Mundial deixa fora de joc el Japó) i l'URSS, que, davant la convicció

de Stalin que els xinesos no estan preparats per construir el comunisme, pretén exercir una mena de tutela ideològica i econòmica sobre la Xina. La classe dirigent comunista –i els nacionalistes després de la derrota de Chiang Kai-shek– creu que aquest objectiu només es pot aconseguir amb la construcció d'un estat fort, dirigit per un partit únic i sense fissures, que pugui impulsar la modernització agrària i industrial i alhora cohesionar la societat garantint un mínim vital a un volum de població immens (667 milions el 1960, i 1.402 milions el 2020), que òbviament no exclou les desigualtats. Les minories ètniques (entorn del 9%) poden esdevenir un factor d'instabilitat i seran reprimides. És el cas dels tibetans i els uigurs que viuen en regions pobres, però on se situen les capçaleres dels tres rius més importants de la Xina. Per motius diferents, també les reivindicacions democràtiques dels hongkonguesos constitueixen avui un factor de desestabilització del monolític règim xinès.

Pel professor de l'Institut d'Estudis Polítics de París, Jean-Louis Rocca, la societat xinesa té avui ja tots els trets d'una variant del capitalisme: el treball ha esdevingut una mercaderia, la societat de consum és el motor del creixement i la garantia de l'estabilitat social, i les desigualtats socials es reproduïxen mitjançant l'acumulació de capital, l'endogàmia política i l'accés a l'educació superior.

En definitiva, tots els intents de desviar-se de l'objectiu de bastir un estat fort i un país modern i potent en el concert mundial es veuen condemnats al fracàs, fins i tot si estan liderats pel “gran timoner” en aplicació teòricament d'una estricta, però ineficaç, ortodòxia leninista (el “gran salt endavant” del 1958-62, o la “revolució cultural” del 1966-76). Finalment, és el pragmatisme de Deng Xiao-ping (“No importa que el gat sigui blanc o negre, l'important és que cací ratolins”) el que imposa, pensant en la reincorporació de Hong Kong, el principi “un país, dos sistemes”, clau de volta del particular “socialisme xinès”, és a dir, poden coexistir diferents sistemes econòmics –com ara l'evolució cap al capitalisme i el sistema de mercat a les ciutats del sud del país– sota un únic sistema polític socialista. Pel professor de l'Institut d'Estudis Polítics de París, Jean-Louis Rocca, la societat xinesa té avui ja tots els trets d'una variant del capitalisme: el treball ha esdevingut una mercaderia, la societat de consum és el motor del creixement i la garantia de l'estabilitat social, i les desigualtats socials es reproduïxen mitjançant l'acumulació de capital, l'endogàmia política i l'accés a l'educació superior.

L'exhibició de poder militar i polític que va presidir els actes del centenari de la fundació del PCX a la plaça de Tiananmen de Beijing és el reflex de l'evolució de la segona potència econòmica (si no la primera) i militar del món sota el lideratge de Xi Jinping. Va voler emfasitzar que la Xina no

preveu subordinar-se mai més a pressions estrangeres (“El temps en què la Xina era humiliada s’ha acabat”, va proclamar), que només el PCX sota el seu lideratge (el retorn del “culte a la personalitat” és palès) pot garantir l’estabilitat i el desenvolupament del país, que no hi caben les dissidències ni les desviacions de la línia oficial (una clara referència als activistes pro drets humans i a Xinjiang, Hong Kong i el Tibet) ni tampoc la corrupció, i que disposa de força militar suficient per defensar els interessos de la Xina a la frontera amb l’Índia, al mar de la Xina meridional o per reincorporar Taiwan. El creixement econòmic, basat en les exportacions i en la iniciativa del Cinturó i la Ruta de la Seda que incorpora a l’esfera d’influència econòmica xinesa molts països asiàtics, africans i llatinoamericans (sobretot si tenen hidrocarburs), sense qüestionar les seves polítiques internes, i que ha reforçat amb el subministrament de les vacunes xineses contra la Covid-19 (Sinopharm a 55 estats, Sinovac a 27), i l’orgull nacionalista xinès (han) són els pilars del poder de Xi, que ha abolit el límit dels dos mandats. L’hegemonia xinesa truca a la porta, que no sigui en detriment de les democràcies liberals, les llibertats i els drets humans.